

pe care și le pretind un rol mare, că a avea unitate în discontinuitate, a fi prompt și spontan cam din sfert în sfert de oră e o treabă dificilă, care cere talent și profesionalitate. Precizia interpretării mergînd pînă la cele mai mici detalii, a caracterizat și apariția lui Ion Besoin. Actorul a schițat cu ușoară ironie, deplin convingător și farmecul și dezordinea morală a unui „Iluieră vint”.

Regia Sandei Manu a fost exact ceea ce trebuie : o călăuză discretă și sensibilă a interpreților pe drumul descoperirii reacțiilor și raporturilor umane. Decorul foarte frumos al lui Dan Jitiianu a subliniat sugestiv fețele contrastante ale lumii din piesă: pustiuul care se poate naște între niște ziduri somptuoase și elegante. Un decor atât de frumos și de pretențios la o piesă lipsită de mari pretenții, vorbește, cred, despre bunul gust al teatrului „Bulandra” pe care nu-l neglijează nici atunci cînd își îngăduie un „respiro” prin introducerea în repertoriul său a unor lucrări mai modeste.

Valeria Ducea

Irina Petrescu (Elena), Mircea Constantinescu (Un băiat) și Gina Patrichi (Tereza) în „Anunțul la mica publicitate”.

Teatrul de Stat din Sibiu

TRAGEDIA FECIOAREI

de Beaumont și Fletcher

Beaumont și Fletcher: nume uitate, sau aproape uitate, nume dintr-un șir de nume care, laolaltă, figurează în sintezele minuoș alcătuite, în vastele antologii, la capitolul *Teatrul Renașterii engleze*, nume inseparabile. *Tragedia fecioarei*: titlu foarte rar întâlnit pe afișul vreunui teatru; una din nevăzute de numeroasele tragedii reprezentate în teatrul epocii elisabethane; cea mai reprezentativă, se spune, din cele cincizecișicinci de tragedii scrise împreună, în doar cițiva ani, de Beaumont și Fletcher.

Ce a putut decide un teatru să o înscire în repertoriul său? Ce a putut să fascineze un regizor?

Tragedia fecioarei este ca multe din pieșele epocii — mai e nevoie s-o spun? Ca, în primul rînd, tragediile istorice shakespeareene contemporane acestora — o tragedie a puterii, și puterea înseamnă coroana. Toate semnificațiile se topeșc într-una singură: lupta se dă continuu pentru cîștigarea puterii, pentru păstrarea puterii și aici cercul se închide. Altcineva preia lupta pentru putere, o dobîndește, o stăpînește cu voluptate, o pierde în condiții singeroase. Lupta se dă între cel ce a dobîndit puterea și ceilalți. Victimele pot deveni oriînd călăi, călăii devin întotdeauna victime. Cărușelul se învîrte la nesfîrșit. Urzeala intrigii poate fi mai complicată, înțelesul e același. Ca și în cazul nostru. *Tragedia fecioarei* e, tangențial și vag, tragedia fecioarei Aspatia, părăsită în ajunul nunții. Aspatia e un personaj rătăcit dintr-o altă lume, în lumea cetății din insula mediteraneană, tragedia ei e de a fi pierit fără să fi înțeles nimic din tot ce se întîmplă în jur. Iar în jurul ei —, dincolo de întortocheatele căi prin care ajunge la adevăr — adevărul e limpede: unul stăpînește coroana și cetatea, celălalt, sau ceilalți, vor să i-o smulgă. Și nu au nevoie decît de aparența justificării morale a faptei lor. Pentru că regula jocului, pe cit e de simplă pe atît e de

severă: ordinea morală trebuie păstrată. Chiar dacă ordinea morală e, în substanța ei, putredă. Și dacă ordinea morală contrazice ordinea faptelor, ordinea morală trebuie schimbată. Cu o alta, cu aparențe mai trainice. Și în piesa noastră, lucrurile se petrec aidoma. Un rege ordindește astfel lucrurile încît aparența ordinii morale să fie fără cusur. Dar celor ce-i vinează coroana lucrul nu convine. Și atunci, nimic mai ușor decît să găsească justificarea înălțurării unei ordini și instalării alteia, cu toată suita de amăgitoare aparențe. Exact ca în epocă. Exact ca în spectacolul lui Iulian Vișa. Spectacolul se desfășoară pe două planuri, alăturate și distincte: un plan de un alb pur, un plan al perfecțiunii morale, al aparentei perfecțiuni morale, în care eroii noștri evoluează ceremonios după un ritual riguros, surizîndu-și complice sub privirea sticloasă a purtătorului coroanei; un plan alb pe care vestimintele lor albe nu lasă nici o umbră, pentru că — nu-i așa? — unde nu e decît joc și cîntec, nu încapă nici o umbră... Și cel de-al doilea plan, în violent contrast, planul faptelor adevărate, plan sîngeriu, în care eroii pătrund ca într-o altă lume, venind din altă lume, dar, în care intrăți leapadă odată cu imaculatele lor vestiminte aparența convențională, devenind ei înșiși: arși de patimă, cruzi, răi, sîngeroshi, răzbunători, se-toși de mărire, lacomi, ucigași. Un joc abil, un joc adevărat, ca o trecere prin apele unei oglinzi în care chipul se arată dintr-o dată altfel, fără fard. E prea simplistă rezolvarea aceasta? Doar pare simplistă. Era însă necesară, pentru că numai o reducere la esența semnificațiilor făcea accesibilă piesa densă și de nepătruns în versiunea ei inițială, ca un hăiș în care lesne te poți rătăci. Dar ingenioasa soluție — datorată scenografei Adriana Leonescu și lui Iulian Vișa — are frumusețea trainică a lucrurilor limpezi și măreția gesturilor încercate de sens. Aici, ca în toate cazurile de fericită confluare, meritele scenografului și ale regizorului nu se pot separa. Împreună, au croit un drum pe care se poate păși drept, neșovăitor. Și regizorul a știut să meargă pe acest drum.

E al doilea merit al său, consecvența cu care și-a urmărit și exprimat în spectacol ideea; încăpăținarea de a lega fir cu fir urzeala încîlcită a faptelor și de a le da o desfășurare curgătoare și cu un unic sens; tăria de a da la o parte prisosul, oricît de ispititor ar fi fost în posibilele lui efecte. E locul să o spun: adevăratul debut al lui Iulian Vișa ca regizor se produce cu *acest* spectacol. *Acum* — și nu cu *Violențele lui Scapin* — își dă examenul de regizor, dovedind o gîndire clară, consecvență, un punct de vedere personal și intenția — deocamdată, intenție — de a conferi spectacolului vestimintul fastuos de sărbătoare spirituală. E încă fascinat de puzderia de posibilități pe care un teatru profesionist i le oferă, de

aceea nu se poate opri să le folosească pe mai toate, e încă fericit surprins de forța de expresie a glasurilor, și de aceea încearcă prin ele să producă incantații, sau efecte de șoc, potrivite sau mai puțin potrivite momentului ales; nu e încă destul de increzător, ca mai toți din generația sa, în capacitățile actorilor săi, sau ale actorului în general, dar e încă atît de tînăr! Și atît de promițător în ce a izbutit acum! Pentru că spectacolul teatrului sîbian e un spectacol izbutil, unul din acele spectacole care dovedesc, în afara celor spuse pînă acum, trăinicia și valoarea, unitatea și maturitatea trupei.

Actorii teatrului sînt la prima lor colaborare cu Iulian Vișa. Lucrul se simte. Actorii, toți buni, au momente cînd, deprinși ca minții să zburde pe spații vaste, simt buiestrul și-l acceptă, firește, dar cu nostalgia spațiilor în care rătăceau. E o constrîngere, dar o constrîngere care se cheamă îndemna la disciplina de echipă și renunțarea la evoluția solitară și dezordonată. Însă nu e în nici un caz o reducere silnică a posibilităților lor, pentru că fiecare, atît cît i-a îngăduit partitura, și-a putut dezvolta cîntecul propriu. În planul întîi, Ion Buleandră, Manuela Marinescu-Codrat și Valeriu Paraschiv, siguri pe mijloacele lor, punînd cu precizie accentele dramatice. În planul al doilea de interes, Avram Besoiu, Petre Lupu, Nae Floca-Acileni, Constantin Măru, mai explozivi, deși mult mai puțin generos slujiți de text; într-un al treilea plan de interes dramatic, Dana Bolintineanu, Viorica Popescu, Emilia Porojan, Ion Ghișe, pe linia personajelor lor și în tonul spectacolului. Dar să nu uităm că toate personajele piesei, absolut toate, au, la tensiuni diferite și cu intermitente explozii temperamentale, o structură psihologică simplă, primară, și oricît și oricum s-ar fi străduit interpretii, dincolo de linia sigură a caracterelor desenate din peniță și lipsite de culoare, nu aveau ce să izbutească. E cu atît mai mare meritul lor și cu atît mai demn de laudă, cu cît, fără excepție, au însuflețit umbrele descărnate ale eroilor lui Beaumont și Fletcher.

Virgil Munteanu

